

PROFESINĖS KOMPETENCIJOS
(EKSCLENCIJOS) CENTRAI:

CoVES

EUROPOS SĄJUNGA

ŠVIETIMO MAINŲ
PARAMOS FONDĀS

Erasmus+

Praturtina gyvenimus, išlaisvina mintis.

Informacinis leidinys „Profesinės kompetencijos (ekscelencijos) centrai: CoVEs“ parengtas 2026 m. Švietimo mainų paramos fondo užsakymu įgyvendinant „Profesinio mokymo ekspertų tinklo“ (trumpinys – PROMET) (angl. *VET National Team*) veiklas, finansuojamas programos „Erasmus+“ lėšomis.

Rengėjų grupė: dr. Lina Vaitkutė ir dr. Nora Pileičikienė.

„PROMET“ siekia padidinti Europos Sąjungos sukurtų profesinio mokymo įrankių žinomumą potencialiems programos „Erasmus+“ paraiškų teikėjams ir gavėjams ir pagilinti žinias apie profesinio mokymo įrankių taikymą nacionaliniu lygmeniu įgyvendinant „Erasmus+“ projektus. Plačiau apie „PROMET“: <https://smpf.lrv.lt/lt/projektai/vykstantys-projektai/profesinio-mokymo-ekspertu-tinklas-promet/>.

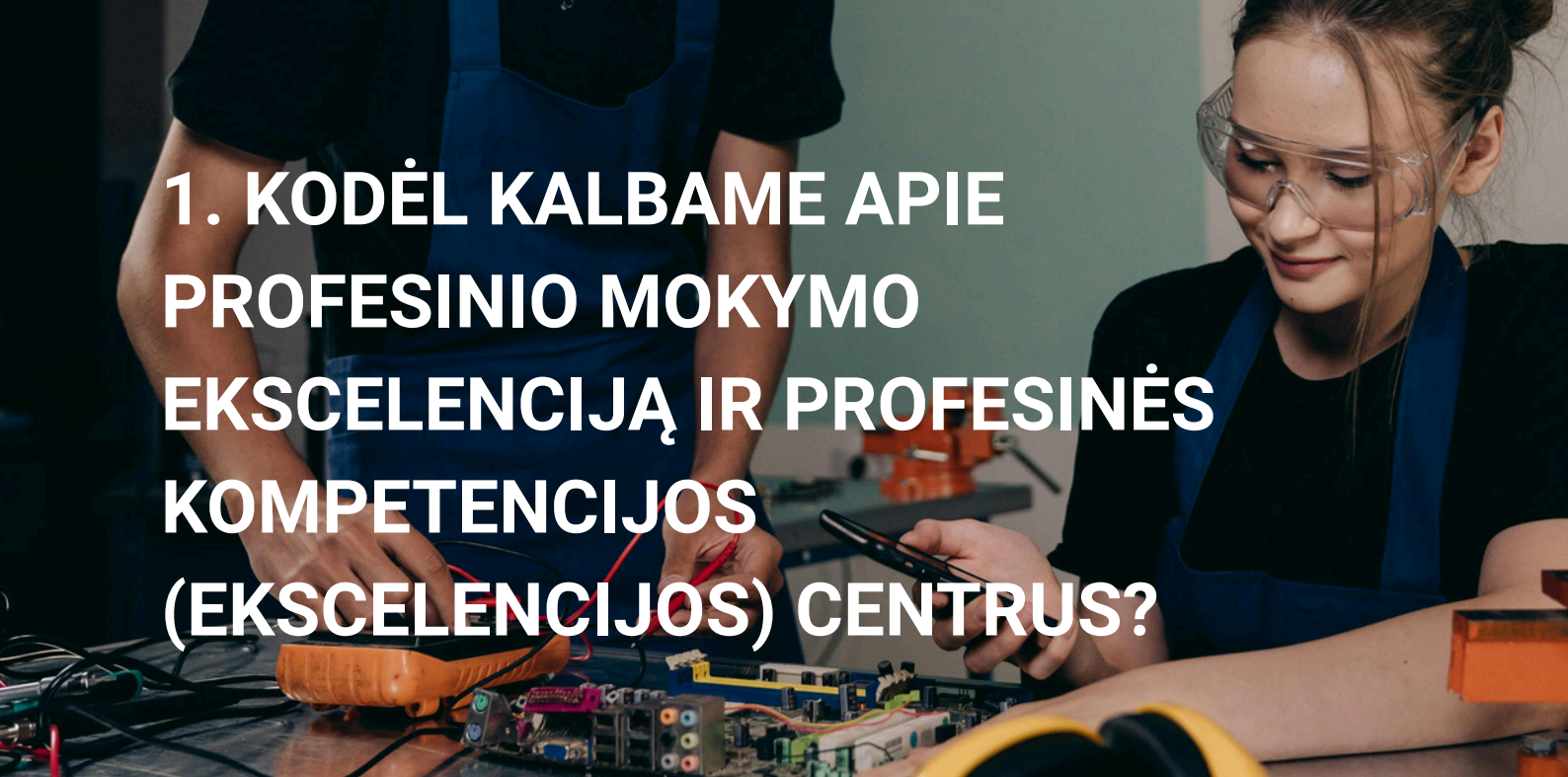
Šiame informaciniame leidinyje paaiškinami profesinės kompetencijos ir ekscelencijos terminai, pristatomas profesinės kompetencijos centrų modelis ir apžvelgiami programos „Erasmus+“ CoVEs projektai.

Pateikiama informacija suskirstyta į 8 dalis:

1. [Kodėl kalbame apie profesinio mokymo ekscelenciją ir profesinės kompetencijos \(ekscelencijos\) centrus?](#)
2. [Kas yra ekscelencija profesiniame mokyme?](#)
3. [Profesinės kompetencijos \(ekscelencijos\) centrai](#)
4. [Profesinės kompetencijos centrai – CoVEs programoje „Erasmus+“](#)
5. [CoVEs Lietuvoje: 4 profesinės kompetencijos centrų projektų apžvalga](#)
6. [Pasimatuokite profesinio mokymo ekscelenciją: ar mano mokykla gali būti profesinės kompetencijos centru – CoVE?](#)
7. [CoVE projektų modelio ir projektų rezultatų nauda profesinio mokymo įstaigoms: ką galime prisitaikyti?](#)
8. [Naudingos nuorodos ir šaltiniai](#)

Informacinis leidinys skirtas visiems dirbantiems profesinio mokymo srityje, besidomintiems profesinio mokymo vystymosi perspektyvomis Lietuvoje ir Europos Sąjungoje, taip pat visiems, siekiantiems sužinoti plačiau apie programos „Erasmus+“ teikiamas galimybes.

1. KODĖL KALBAME APIE PROFESINIO MOKYMO EKSCLENCIJĄ IR PROFESINĖS KOMPETENCIJOS (EKSCLENCIJOS) CENTRUS?

Profesinio mokymo ekselencija, profesinė ekselencija (Europos Sąjungos leidiniuose į lietuvių kalbą verčiama „profesinė kompetencija“) – šie terminai vis dažniau minimi europiniuose dokumentuose, skirtuose profesiniam mokymui. Galima numanyti, kad ateities profesinio mokymo strategijose šiais terminais bus nusakoma profesinio mokymo plėtros kryptis.

Šiuo informaciniu leidiniu pristatoma programos „Erasmus+“ remiama iniciatyva profesinės kompetencijos centrams (angl. *Centres of Vocational Excellence, CoVEs*) kurti. Iniciatyva remiami tarptautiniai profesinio mokymo įstaigų ir kitų suinteresuotųjų organizacijų tinklai, kurie vysto profesinio mokymo įstaigų pajėgumus greitai pritaikyti savo pasiūlą prie kintančių ekonominių ir socialinių poreikių. Įgyvendindami įvairias veiklas, rengdami šiuolaikiškas mokymo programas ir išteklius pirminiam ir tęstiniam mokymui, tinklai kuria inovacijoms, regioniniam vystymui ir socialinei įtraukčiai palankias įgūdžių ekosistemas. Vis daugiau šalių eksperimentuoja ir su nacionaliniais CoVEs, kurie turi panašių savybių kaip ir programos „Erasmus+“ remiami tinklai. Galima pasidžiaugti, kad keletas Lietuvos profesinio mokymo įstaigų įsitraukė į šiuos kompleksiškus ir sudėtingus „Erasmus+“ projektus. Tikime, kad jų patirtys ir projektų rezultatai paskatins susidomėjimą CoVEs ir kitais „Erasmus+“ projektais, jų rezultatais.

Kitas šio leidinio tikslas – pakviesti diskusijai profesinio mokymo atstovus ir visus suinteresuotuosius asmenis apie profesinio mokymo sistemos viziją, reflektuojant apie terminą „profesinio mokymo ekselencija“.

Rengiant šį informacinį leidinį naudoti Europos Sąjungos strateginiai dokumentai, akademiniai šaltiniai, tarptautinių organizacijų studijos profesinės ekselencijos tematika, konsultuotasi su CoVEs projektų patirties turinčiomis profesinio mokymo įstaigomis.

Leidiny padės rasti atsakymus į klausimus:

- Kas yra ekselencija profesiniame mokyme?
- Kokie profesinės ekselencijos centrai veikia kitose šalyse?
- Kokie yra profesinės kompetencijos centrų (CoVEs) programoje „Erasmus+“ tikslai, tipinės veiklos, rezultatai ir nauda kitoms profesinio mokymo įstaigoms, nedalyvaujančioms šiuose projektuose?
- Kokia Lietuvos profesinio mokymo įstaigų patirtis programos „Erasmus+“ CoVEs projektuose?
- Kaip nustatyti profesinio mokymo įstaigos parengtį siekti CoVE statuso?

2. KAS YRA EKSCLENCIJA PROFESINIAME MOKYME?

Terminų žodynuose, apibrėžiant sąvoką „ekscelencija“ (angl. *excellence*), akcentuojamos puikumo, ypatingo gerumo, aukštos kokybės, išskirtinumo savybės. Nuo 2018 m. terminai „profesinio mokymo ekscelencija“ ir „profesinė ekscelencija“ vis dažniau vartojami profesinio mokymo kontekste. Vienoje iš naujausių Europos Sąjungos politinių iniciatyvų „Ilgūdžių sąjunga“ numatyta patvirtinti Europos profesinio mokymo strategiją, kurios priemonėmis būtų didinamas profesinio mokymo patrauklumas, ekscelencija ir įtrauktis. Europos Komisijos agentūra profesiniam mokymui, Europos profesinio mokymo plėtros centras (Cedefop), įgyvendina projektą „Profesinio mokymo ekscelencija ir įtrauktis XXI a.“ (angl. *VET excellence and inclusion for the 21st century*).

Nemažai Europos šalių (pavyzdžiui, Suomija) profesinio mokymo strategijose akcentuoja būtent su profesinio mokymo ekscelencija siejamus tikslus. Europos šalyse steigiami nacionaliniai profesinio mokymo / profesinės ekscelencijos centrai, o programa „Erasmus+“ remia skirtingų šalių ir įvairių sričių partnerių projektus profesinės ekscelencijos centrams (angl. *Centres of Vocational Excellence*) steigti.

Lietuvoje „ekscelencijos“ sąvoka profesiniame mokyme vartojama retai, tačiau Europos Sąjungos ir atskirų Europos šalių iniciatyvos skatina diskutuoti apie profesinio ir profesinio mokymo ekscelencijos sampratą, kartu permąstant profesinio mokymo kaitos kryptis ir sistemos bei institucinius veiksnius, reikalingus siekiant aukščiausios kokybės profesinio mokymo ekscelencijos.

Sąvoka „ekscelencija“ yra daugialypė ir apima daug aspektų, kurie priklauso nuo konteksto ir taikymo srities. Šią sąvoką profesinio mokymo kontekste nagrinėję ekspertai (Cedefop, 2025) daro išvadą, kad dažniausiai profesinio mokymo ekscelencija arba profesinė ekscelencija yra nukreiptos į institucinį lygmenį, pabrėžiant modernią mokymosi aplinką, pedagogines inovacijas, kompleksiškus kokybės užtikrinimo mechanizmus, bendradarbiavimą su darbo rinkos partneriais, aukštos kokybės, naujausiomis technologijomis paremtas ir darbo rinkos poreikius atliepiančias mokymo paslaugas, tarptautiškumą, taip pat profesijos mokytojų ekscelenciją – meistrystę.

Sistemos lygiu profesinio mokymo ekscelencija siejama su profesinio mokymo patrauklumu ir išskirtine kokybe, su gebėjimu prisitaikyti prie šiuolaikinių iššūkių ir megatendencijų bei profesinio mokymo sistemos atsparumo visuomeniniams pokyčiams, pavyzdžiui, demografiniams iššūkiams, migracijai arba nedarbui, stiprinimu (ETF, 2025). Į profesinę ekscelenciją galima žvelgti ir per asmeninę perspektyvą – tai ypač aukštas asmens profesinių ir bendrųjų kompetencijų lygis, talentas, meistrystė, profesionalumas.

2025 m. Europos mokymo fondo (angl. *European Training Foundation*, ETF) parengtoje publikacijoje „Profesinės ekselencijos skonis: tarptautiniai receptai įgūdžiams ugdyti“ (ETF, 2025, 4 p.) pasiūlyti septyni profesinės ekselencijos ingredientai:

- 1. Mokytojų veiklos kokybė ir tobulėjimas: mokytojų kompetentingumas yra bene svarbiausias faktorius profesinio mokymo sėkmei.**
- 2. Mokymo turinys, suderintas su darbo rinkos ir visuomenės poreikiais: kokybiškai parengtose profesinio mokymo programose integruojami pramonės / verslo poreikiai, nauji įgūdžiai ir visuomenės lūkesčiai, mokiniai ugdomi taip, kad galėtų dirbti tiek dabar, tiek ir ateityje.**
- 3. Partnerystės ir dinamiška ekosistema: glaudus bendradarbiavimas tarp profesinio mokymo teikėjų, verslo, valdžios organizacijų ir kitų švietimo įstaigų yra būtinas siekiant išvengti fragmentacijos ir stiprinti profesinę ekselenciją.**
- 4. Tobulėjimą skatinantys kokybės užtikrinimo procesai: tinkami kokybės užtikrinimo mechanizmai lemia, kad profesinė ekselencija yra ne siekinys, bet nuolatinis stebėsenos ir tobulėjimo procesas.**
- 5. Novatoriška didaktika ir į darbo vietą integruotas mokymasis: modernūs mokymo metodai ir praktinis mokymas realiose aplinkose kuria įtraukiančias, efektyvias ir greitą integraciją į darbo rinką laiduojančias mokymosi aplinkas.**
- 6. Taikomieji moksliniai tyrimai, turintys praktinį poveikį: be taikomųjų tyrimų egzistuoja rizika, kad profesinio mokymo įstaigos bus atsietos nuo realaus pasaulio progreso ir nesugebės perteikti mokiniams ir įmonėms žinių, būtinų pažangai.**
- 7. Visą gyvenimą trunkantis konsultavimas karjerai: užtikrina, kad profesinis mokymas bus orientuotas į mokinį, atitiks jo asmeninius siekius ir bus pritaikytas prie kintančių darbo rinkos poreikių.**

Europos profesinio mokymo fondo publikacijoje (2025, p. 4) pabrėžiama, kad nėra vieno universalus požiūris į profesinę ekselenciją. Profesinio mokymo įstaigos kelionę link profesinės ekselencijos formuoja unikalūs institucinių ambicijų, nacionalinės politikos ir vietos aplinkoje esančių poreikių derinys. Įvardijama, kad svarbiausias šios kelionės tikslas yra profesinio mokymo įstaigoms veikti kaip „pokyčių agentams“, plėtojant savo veiklą reaguoti į socialinę ir ekonominę aplinką, būti novatoriškomis savo praktikoje ir įsipareigojusioms nuolat tobulėti.

3. PROFESINĖS KOMPETENCIJOS (EKSCLENCIJOS) CENTRAI

Profesinės ekscelencijos centrai (angl. *Centres of Vocational Excellence* – CoVEs), kurie oficialiai į lietuvių kalbą išverstuose dokumentuose vadinami „profesinės kompetencijos centrais“, yra ryškėjantis profesinio mokymo sistemų fenomenas.

Bendroji profesinės kompetencijos (ekscelencijos) centrų samprata (ETF, 2025) įvardija, kad tai – partnerių, plėtojančių įgūdžių ekosistemas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais, tinklas. Remiantis įvairių šalių patirties analize, išskiriami keturi šių centrų tipai:

- aukštos kokybės profesinio mokymo įstaigos, kurios savo šalyje atlieka lyderio vaidmenį profesinio mokymo įstaigų tinkle;
- aukštos kokybės profesinio mokymo įstaigos, koordinuojančios kitus profesinio mokymo teikėjus, telkiančios jų tinklą ir prisiimančios lyderystę nacionaliniu mastu;
- kelių tarpusavyje susijusių aukštos kokybės profesinio mokymo įstaigų ar kitų švietimo teikėjų klasteris, veikiantis sektoriaus, regiono ar vietos lygmeniu;
- platesnė, tarptautiniu lygiu veikianti platforma ar ekosistema, jungianti aukštos kokybės profesinio mokymo įstaigas ir kitus partnerius, tarp jų – taikomųjų mokslų universitetus, darbdavius, tyrimų centrus, plėtros agentūras, užimtumo tarnybas ir vietos valdžios institucijas. Šiam CoVE tipui priskiriami programos „Erasmus+“ remiami CoVEs projektai yra pristatomi kitoje šio informacinio leidinio dalyje.

Profesinės kompetencijos (ekscelencijos) centrų veiklose ekscelencija pasireiškia per veiklas ir tikslų, veiklų, partnerių įvairiapusiškumą, per veiklų, išteklių ir rezultatų kokybę, taip pat rezultatų aktualumą ir poveikį socialiniams dalininkams ir per gebėjimą siekti ekscelencijos sistemos lygiu (ETF 2023, 2025).

CoVEs tipai

4. PROFESINĖS KOMPETENCIJOS CENTRAI – CoVEs PROGRAMOJE „ERASMUS+“

Programos „Erasmus+“ CoVEs iniciatyvos pagrindinis tikslas – sukurti ir plėtoti tarpvalstybinius bendradarbiavimo tinklus, kurie suburtų vietas ir regionų profesinio mokymo suinteresuotuosius subjektus į stiprias, plačias viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes, taip sukuriant galimybes visapusiškoms įgūdžių ekosistemų inovacijoms, regioninei plėtrai, socialinei įtraukčiai ir Europos konkurencingumo didinimui.

Programoje „Erasmus+“ kuriamais CoVEs projektais siekiama:

1. sukurti arba prisidėti prie įgūdžių ekosistemų;
2. veikti žinių trikampyje kartu su kitais švietimo ir mokymo sektoriais, mokslo bendruomene ir verslu;
3. gerinti profesinio mokymo programų kokybę;
4. skatinti inovacijas ir meistriškumą;
5. didinti pramonės ar sektoriaus konkurencingumą.

Projekto partnerystėje turi dalyvauti bent 8 pareiškėjai iš ne mažiau kaip 4 Europos Sąjungos valstybių narių ar programos „Erasmus+“ asocijuotųjų trečiųjų valstybių. Iš kiekvienos iš projekte dalyvaujančios valstybės į partnerystę turi įsitraukti bent viena įmonei, pramonės šakai, kitiems darbdaviams ar sektoriui atstovaujanti organizacija ir bent vienas profesinio mokymo paslaugų teikėjas (profesinio mokymo įstaiga ar kolegija).

Programa „Erasmus+“ remia CoVEs projektus, kuriuose dalyvauja vieta ar regioniniai partneriai iš įvairių šalių, plėtojantys veiklą pagal tris veiksmų grupes:

- 1) mokymas ir mokymasis (bent keturios veiksmų rūšys),
- 2) bendradarbiavimas ir partnerystės (bent trys veiksmų rūšys) ir
- 3) valdymas ir finansavimas (bent dvi veiksmų rūšys).

CoVEs projektų tipinės veiklos:

I) Mokymas ir mokymasis

1. Padėti žmonėms įgyti darbo rinkoje aktualių įgūdžių.
2. Laikytis mokymosi visą gyvenimą ir įtraukaus požiūrio profesinio mokymo srityje.
3. Kurti profesinio mokymo programas ir kvalifikacijas, sudarant sąlygas lankstumui ir individualizavimui.
4. Rengti novatorišką, į besimokantį asmenį orientuotą mokymo(si) medžiagą ir metodikas.
5. Investuoti į pirminį ir tęstinį mokytojų ir dėstytojų profesinį tobulėjimą.
6. Sukurti tvirtus kokybės užtikrinimo mechanizmus.
7. Sukurti veiksmingus grįžtamosios informacijos ciklus ir absolventų karjeros sekimo sistemas.
8. Teikti profesinio orientavimo paslaugas.
9. Patvirtinti ankstesnio mokymosi rezultatus.

II) Bendradarbiavimas ir partnerystės

1. Užmegzti verslo ir švietimo partnerystes.
2. Vykdyti taikomuosius mokslinius tyrimus ir inovacijas.
3. Plėtoti profesinio mokymo tarptautiškumą ir judumą užsienyje.
4. Propaguoti verslumo įgūdžius ir iniciatyvas.
5. Organizuoti įgūdžių konkursus.
6. Didinti profesinio mokymo patrauklumą.

III) Valdymas ir finansavimas

1. Užtikrinti autonomiją ir veiksmingą profesinio mokymo valdymą.
2. Plėtoti strateginį požiūrį į įgūdžių ugdymą ir valdymą.
3. Bendrai kurti įgūdžių ekosistemas.
4. Kurti tvirtus finansinius modelius.
5. Visapusiškai išnaudoti nacionalines ir ES finansines priemones.

2021–2027 m. programoje „Erasmus+“ numatyta finansuoti 100 CoVEs projektų. Didžiausia Europos Sąjungos (toliau – ES) dotacija vienam projektui yra 4 000 000 Eur.

Europos Komisijos ataskaitoje (2025, p. 81–87) apie „Erasmus+“ CoVEs projektus įvardijami šie CoVEs projektų poveikio aspektai:

A

Švietimo kokybė, inovacijos ir įgūdžių aktualumas

Profesinės kompetencijos centrai – CoVEs prisideda prie naujų sektorinių standartų kūrimo, skatindami bendradarbiavimą tarp profesinio mokymo ir aukštojo mokslo, derindami mokymo programų turinį su darbdavių poreikiais įvairiais Europos kvalifikacijų sandaros lygiais, taip siekdami atliepti dabartinius ir būsimus darbo rinkos iššūkius. CoVEs kuria modulines profesinio mokymo programas ir mikrokredencius, laiduojančius lankstų, į besimokantįjį orientuotą mokymąsi. Jie išsiskiria pedagoginėmis inovacijomis, įtraukiu, technologijomis grįstu mokymu, orientuotu į realių pramonės bei verslo iššūkių sprendimą. CoVEs veikla formuoja plačią profesinio meistriškumo sampratą, kurioje akcentuojamas įtraukus, aktualus ir į ateitį orientuotas mokymasis, neatsiejamas nuo realių socialinių, ekonominių ir aplinkosaugos iššūkių bei prieinamas visiems besimokantiejiems kaip integrali ekosistemos dalis.

Darbdavių, besimokančiųjų ir darbuotojų dalyvavimo skatinimas

Darbdavių įsitraukimas yra esminė visų CoVEs projektų dalis, ypač nustatant kompetencijų poreikius ir kuriant profesinio mokymo programas. Pasitaiko atvejų, kai darbdavių įtraukimas yra sudėtingas, ypač ten, kur dominuoja ribotus išteklius turinčios mažos ir vidutinės įmonės. CoVEs taiko įvairius būdus skatinti darbdavių dalyvavimą, įtraukia juos į įgūdžių poreikio prognozavimą ir mokymo turinio rengimą. Greta to, yra svarbus besimokančiųjų ir įmonių darbuotojų įsitraukimas į projektus. Pastebima, kad CoVEs vystomos į besimokantįjį orientuotos pedagoginės praktikos, tačiau dažniausiai mokiniai laikomi projekto naudos gavėjais, o ne aktyviais mokymo turinio bendrakūrėjais. Europos Komisija skatina aktyvesnį besimokančiųjų ir darbuotojų vaidmenį CoVEs projektuose.

B

C

Įgūdžių ekosistemų stiprinimas

Profesinės kompetencijos centrai – CoVEs išsiskiria gebėjimu kurti struktūruotas bendradarbiavimo ekosistemas, apimančias profesinio mokymo teikėjus, verslą, politikos formuotojus ir, kai kuriais atvejais, pilietinę visuomenę. Šių įgūdžių ekosistemų sėkmė grindžiama pasitikėjimu, vaidmenų įsivardijimu ir aktyviu bendradarbiavimu, kurie sudaro sąlygas bendrai veiklai, įtraukčiai ir prisitaikymui. Tarpusavio pasitikėjimas stiprina partnerystes, o vaidmenų aiškumas padeda išvengti veiklų dubliavimo ir užtikrina prasmingą kiekvieno dalyvio indėlį. Reguliari komunikacija ir besimokančiųjų, darbuotojų bei darbdavių įtraukimas didina veiklų aktualumą. Suinteresuotųjų šalių atsakomybės ir savininkiškumo jausmas skatina ilgalaikį įsipareigojimą ekosistemų veiklai.

Indėlis į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką

Profesinės kompetencijos centrai – CoVEs veikia kaip dvigubos – skaitmeninės ir žaliosios – pertvarkos katalizatoriai, padedantys profesiniam mokymui išlikti aktualiam sparčiai kintančios ekonomikos sąlygomis. CoVEs padeda formuoti naujus įgūdžius ne tik „naujoms“ žaliosioms profesijoms, bet ir stiprina pasirengimą transformacijoms esamuose sektoriuose. Taip pat CoVEs stiprina pažangias technologines kompetencijas įvairiuose sektoriuose ir taip prisideda prie Europos konkurencingumo. Svarbi jų nauda yra lyčių disbalanso STEM srityse mažinimas, sąmoningai didinant šių sektorių patrauklumą nepakankamai atstovaujamos grupėms.

Poveikis politikai ir sistemoms

Profesinės kompetencijos centrai – CoVEs gali reikšmingai prisidėti prie švietimo ir įgūdžių politikos formavimo, nes savo veikla demonstruoja apčiuopiamą, įrodymais grįstą poveikį ir gerąsias praktikas, pritaikomas kituose sektoriuose ar regionuose. Daugelis CoVEs projektų prisidėjo prie ES ir nacionalinių politikos dokumentų, naujų kvalifikacijų kūrimo ar atnaujinimo bei profesinio mokymo sistemų strateginių ir operacinių gebėjimų stiprinimo. Be to, CoVEs kuria ilgalaikius koordinavimo ir žinių dalijimosi mechanizmus, kurie padeda formuoti įrodymais pagrįstą politiką įvairiuose sektoriuose. CoVEs didina profesinio mokymo matomumą politiniu lygmeniu, jų potencialas labiausiai atsiskleidžia tuomet, kai vykdomos veiklos kryptingai derinamos su aktualiomis nacionalinėmis ir europinėmis politikos kryptimis.

CoVEs palaikymas ir plėtra

CoVEs tvarumas ir veiklų plėtra apima įvairias kryptis: CoVEs rezultatų integravimą į įprastą praktiką, tęstines partnerių veiklas ir sukauptos patirties panaudojimą, taip pat naujų procesų ir struktūrų palaikymą bei tęstinumą. Vienas esminių aspektų tvarumui ir plėtrai užtikrinti – suinteresuotųjų šalių įsipareigojimas, nes aktyvus ir nuoseklus profesinio mokymo teikėjų, verslo, tyrimų organizacijų ir viešųjų institucijų įsitraukimas užtikrina ilgalaikę CoVEs sėkmę ir poveikį. Kai kurie projektai papildomai sustiprino suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą pasitelkdami praktikos bendruomenes (angl. *communities of practice, CoPs*), kas tapo ypač sveikintina, naudinga praktika.

Apibendrinus, profesinės kompetencijos centrų – CoVEs nauda atskiroms grupėms yra ši:

- visuomenei tai reiškia būdą, kaip reaguoti į didžiuosius mūsų laikmečio iššūkius, pavyzdžiui, žaliąjį kursą, tolesnius skaitmeninimo žingsnius ir užtikrinti, kad sukurtume įtraukią visuomenę;
- profesinio mokymo įstaigoms dalyvavimas CoVEs projekte reiškia galimybę patobulinti mokymo programas, jas atnaujinti, ir sukurti mokymosi visą gyvenimą galimybes savo institucijos bei regiono įmonių / įstaigų darbuotojams;
- verslo įstaigas dalyvauti CoVEs skatina galimybė naudotis naujomis žiniomis ir inovacijomis, pasinaudoti galimybe glaudžiai bendradarbiaujant su profesinio mokymo įstaiga įdarbinti naujų, gerai apmokytų darbuotojų;
- vyriausybės CoVEs yra svarbi varomoji jėga, skatinanti diegti naujoves nacionalinėse profesinio mokymo sistemose.

Informacija apie „Erasmus+“ CoVEs projektus:

Apie projektų tikslus:

https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/skills-jobs/centres-vocational-excellence_en

Apie projektų paraiškas:

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-b/key-action-2/centres-of-vocational-excellence>

Programos „Erasmus+“ vadovas:

<https://www.erasmus-plus.lt/programa/programos-vadovas/>

COPCOVES (CoVEs centrų bendruomenė):

<https://www.copcov.es/>

5. CoVEs LIETUVOJE: KETURIŲ PROFESINĖS KOMPETENCIJOS CENTRŲ PROJEKTŲ APŽVALGA

Lietuvos profesinio mokymo įstaigose įgyvendinti ir įgyvendinami keturi CoVEs projektai:

„SeaAhead“

projektas sprendžia kritinį globalų jūrinių deficitą per XR simuliacijas ir suvienodintus standartus.

„WIN4SMEs“

yra darbo vietų inovacijų projektas, kurio metu integruojamos skaitmeninės kompetencijos ir progresyvus valdymas į mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ) sektorių.

„Auto CoVE 2.0“

projektas orientuotas į transporto sektoriaus žalinimą, rengiant specialistus darbui su nulinių emisijų bei vandenilio technologijomis.

„3LoE“

projektas įtvirtino trijų lygių profesinės kompetencijos centrus žaliajoje ekonomikoje, padidino mažų ir vidutinių įmonių energetinį efektyvumą ir verslumą.

SeaAhead

Pavadinimas lietuviškai: Jūrinis pagreitis per profesinį meistriškumą ir inovacijas

Pavadinimas angliškai: *Sailing Acceleration through Vocational Excellence and Innovation*

Trumpinys: SeaAhead

Vykdymo laikotarpis: nuo 2025-01-02 iki 2029-01-03

Interneto svetainė: <https://seaahead.eu/>

Partneriai: 24 partneriai iš Graikijos, Italijos, Nyderlandų, Vokietijos, Prancūzijos, Ukrainos, Lietuvos. Partneriai iš Lietuvos: Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VILNIUS TECH), Klaipėdos Pauliaus Lindenau mokymo centras ir „OJ Crew“.

Koncepcija:

- Žinių trikampis: mokslinių tyrimų, švietimo ir pramonės lyderių bendradarbiavimo ekosistema;
- Įgūdžių numatymo mechanizmas: prevencinis įgyjamų kompetencijų poreikio vertinimas prieš masinį technologijų diegimą.

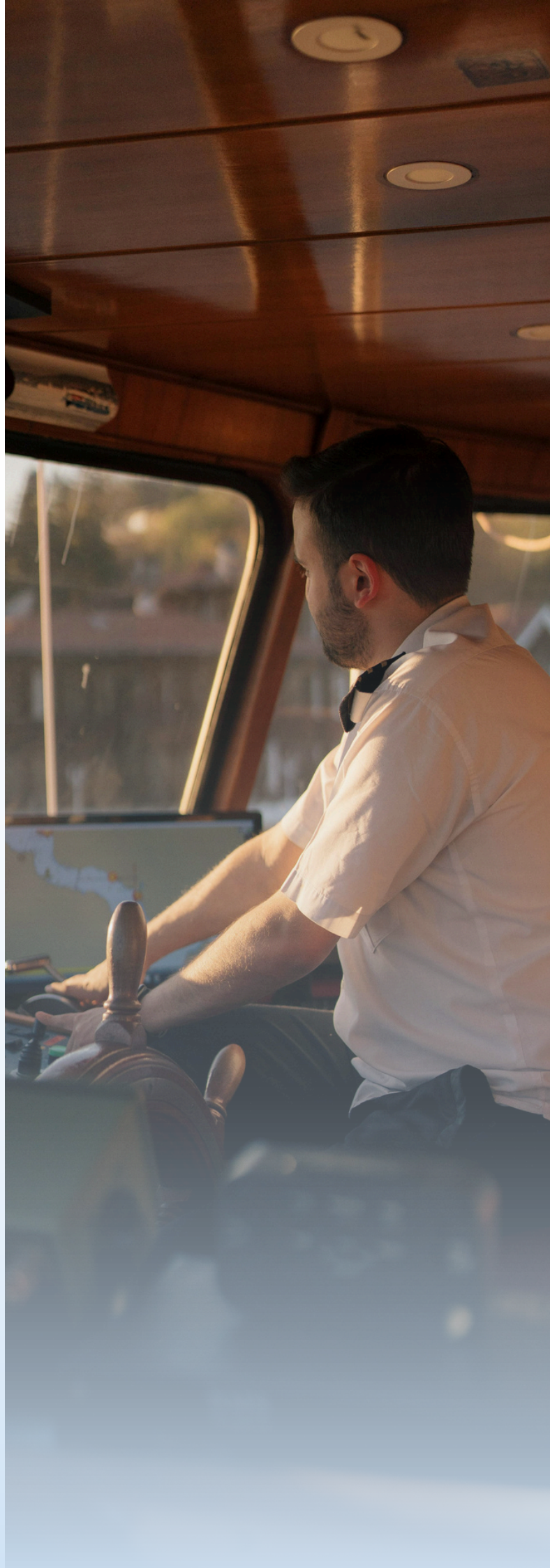
Tikslai:

- sukurti Europos jūrinių profesinės kompetencijos centrų tinklą egzistencinėms „butelio kaklelio“ problemoms, susidarančioms švietimo sektoriuje, šalinti;
- užpildyti prognozuojamą 92 000 kvalifikuotų pareigūnų deficitą iki 2027 m;
- stiprinti kibernetinį saugumą ir didinti lyčių įvairovę (moterų šiuo metu <2 %) laivybos sektoriuje.

Siekiami rezultatai:

- į mokymo procesą integruota išplėstinė realybė ir simuliacijos efektyvesniam įgūdžių ugdymui;
- sukurti nuotolinio mokymo sprendimai masiniam darbuotojų profesinio tobulėjimo organizavimui;
- įkurti virtualių inovacijų „hub'ai“ ir inkubatoriai startuoliams bei „mėlynajai ekonomikai“ vystyti.

Poveikis: projektas sprendžia kritinę personalo krizę jūrų transporto sektoriuje, pasitelkdamas pažangiausias technologijas ir socialinę transformaciją, padidindamas jūrinio transporto saugumą ir atsparumą kibernetinėms atakoms, užtikrindamas ekonominį sektoriaus augimą per inovatyvius „mėlynosios ekonomikos“ startuolius ir diversifikuotos darbo jėgos pasiūlos sukūrimą.

WIN4SMEs

Pavadinimas lietuviškai: Darbo vietų inovacijos mažoms ir vidutinėms įmonėms

Pavadinimas angliškai: *Workplace Innovation for SMEs*

Trumpinys: „WIN4SMEs“

Vykdymo laikotarpis: nuo 2024-03-01 iki 2028-03-31

Interneto svetainė: <https://win4smes.eu>

Partneriai: 20 partnerių iš Vokietijos, Danijos, Suomijos, Lenkijos, Vengrijos, Nyderlandų, Lietuvos, Belgijos, Ukrainos. Partneriai iš Lietuvos: Verslo ir svetingumo profesinės karjeros centras (VESK), Mykolo Romerio universitetas (MRU) ir Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacija (LVRA).

Koncepcija:

- trigubos spiralės modelis: bendradarbiavimas tarp profesinio mokymo institucijų, universitetų ir verslo organizacijų, siekiant stiprinti darbo vietų inovacijas ir kompetencijų atitikimą rinkos poreikiams;
- darbo vietų inovacijos: dėmesys į organizacinę struktūrą, apimančią žmogiškųjų išteklių valdymą, darbuotojų įtraukimą ir sprendimų priėmimo strategijas bei darbo procesų ir organizacinės kultūros gerinimą.

Tikslai:

- stiprinti darbo vietų inovacijas MVĮ, gerinant organizacinius procesus, darbuotojų įsitraukimą ir kompetencijų vystymą;
- sukurti tarptautinį centrų tinklą, kuris tarnautų kaip tiltas tarp švietimo ir verslo (ypač MVĮ sektoriaus);
- didinti profesinio mokymo kokybę ir jo atitiktį darbo rinkos poreikiams, stiprinant praktinį mokymąsi realiose darbo vietose bei glaudesnį švietimo ir verslo bendradarbiavimą.

Siekiami rezultatai:

- sukurti 7 nacionaliniai profesinės kompetencijos centrai – CoVEs;
- sukurta jungtinė Europos platforma, skirta dalintis mokymo medžiaga apie išmaniąją gamybą;
- sukurta tarptautinė bendradarbiavimo platforma ir metodinė bazė darbo vietų inovacijų srityje;
- parengtos ir išbandytos mokymo programos bei priemonės, skirtos darbo vietų inovacijoms, personalo valdymui ir įtraukiam profesiniam mokymui.

Poveikis: projektas siekia didinti MVĮ konkurencingumą ir atsparumą, stiprinant darbo vietų inovacijas, gerinant darbo organizavimą ir darbuotojų įsitraukimą, taip pat prisideda prie profesinio mokymo modernizavimo, glaudesnio švietimo ir verslo bendradarbiavimo bei geresnio kompetencijų atitikimo darbo rinkos poreikiams.

Auto CoVE 2.0

Pavadinimas lietuviškai: Švarios technologijos – ekologiškos Europos link

Pavadinimas angliškai: *Greening Europe with Support of Clean-tech-vehicle Education*

Trumpinys: „Auto-Cove 2.0“

Vykdymo laikotarpis: nuo 2023-06-15 iki 2027-06-14

Interneto svetainė: <https://www.autocove.eu>

Partneriai: 16 partnerių iš Suomijos, Estijos, Latvijos, Vokietijos, Nyderlandų, Prancūzijos, Turkijos ir Lietuvos. Partneriai iš Lietuvos: Kauno technologijų mokymo centras (Kautech) ir Lietuvos inžinerijos kolegija (LIK).

Koncepcija:

- dviguba pertvarka (angl. *Digital & Green Transition*): sinergija tarp CO2 emisijų mažinimo ir skaitmeninių diagnostikos bei valdymo įrankių integravimo transporto priemonėse;
- įgūdžių atotrūkio (angl. *Skills Gap*) mažinimas: operatyvus švietimo programų pritaikymas reaguojant į sparčią technologijų kaitą automobilių pramonėje.

Tikslai:

- vystyti Europos transporto sektoriaus švietimą orientuojantis į „žaliąsias“ inovacijas ir klimato kaitos mažinimą;
- suteikti darbuotojams įgūdžius, reikalingus dvigubai (skaitmeninei ir žaliajai) pertvarkai;
- modernizuoti profesinio mokymo programas, kad jos apimtų modernių technologijų (hibridinių, elektrinių, vandenilio sistemų) priežiūrą ir remontą.

Siekiami rezultatai:

- parengta 17 inovatyvių studijų / mokymo modulių studentams / mokiniams;
- atlikta daugiau nei 400 tarptautinių mobilumų žinių mainams;
- dalyvauta 2 tarptautinėse konferencijose;
- įsigyta 10 modernios įrangos vienetų ir parengta 10 specialiųjų kursų mokytojams bei pramonės atstovams.

Poveikis: tai strateginė investicija į automobilių pramonės ateitį, užtikrinanti specialistų pasirengimą dirbti su nulinės emisijos technologijomis: sumažintas transporto sektoriaus neigiamas poveikis aplinkai per efektyvesnę techninę priežiūrą ir perėjimą prie alternatyvių degalų, užtikrintas ES transporto infrastruktūros tvarumas rengiant specialistus aptarnauti naujos kartos transporto priemonių parką.

3LoE

Pavadinimas lietuviškai: Trijų lygių profesinės kompetencijos centrai: kvalifikacija, verslumas ir inovacijos žaliajoje ekonomikoje

Pavadinimas angliškai: *Three-level Centres of Professional Excellence: Qualification, Entrepreneurship and Innovation in the Green Economy*

Trumpinys: „3LoE“

Vykdyimo laikotarpis: nuo 2020-11-01 iki 2024-10-31

Interneto svetainė: <https://3-loe.eu/>

Partneriai: 22 partneriai ir 70 asocijuotų partnerių iš 14 šalių. Partneriai iš Lietuvos: Verslo ir svetingumo profesinės karjeros centras (VESK), Panevėžio kolegija (PANKO) ir Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai (PPAR).

Koncepcija:

- trijų lygių integracija: vertikalus ryšys tarp pagrindinio, vidurinio profesinio mokymo ir dualinio aukštojo mokslo;
- dualinis mokymas (angl. *Dual Training*): intensyvi partnerystė tarp mokymosi centrų ir įmonių, užtikrinanti tiesioginį žinių pritaikomumą.

Tikslai:

- sukurti ir užtikrinti ilgalaikį 8 žaliosios ekonomikos centrų veikimą 7 šalyse;
- stiprinti MVĮ konkurencingumą žaliajoje ekonomikoje per inovacijų finansavimą ir energetinį efektyvumą;
- vykdyti trijų lygmenų mokymus pagal Europos kvalifikacijų sandaros 3–6 lygmenis.

Pasiekti rezultatai:

- įgyvendintos 59 mokymo priemonės ir sukurti 36 pagrindiniai rezultatai;
- parengtos dualinio profesinio mokymo programos (pavyzdžiui, tvarių pastatų sistemos, žalieji tiekimo grandinės pokyčiai), tarp jų, sukurta ir išbandyta dvejų metų mokymo programa „Tvarus restorano darbuotojas“;
- sukurta KAIN metodika instruktorių rengimui MVĮ sektoriuje.

Poveikis: sisteminis projektas, sukūręs ilgalaikę infrastruktūrą žaliosios ekonomikos specialistų rengimui ir mokslo–verslo integracijai, sustiprinęs profesinio mokymo, aukštojo mokslo ir verslo bendradarbiavimą bei žaliosios ir skaitmeninės kompetencijų plėtrą MVĮ sektoriuje.

6. PASIMATUOKITE PROFESINIO MOKYMO EKSCLENCIJĄ: AR MANO MOKYKLA GALI BŪTI PROFESINĖS KOMPETENCIJOS CENTRU – COVE?

Profesinis meistriškumas, kompetencija nėra statiška būseną, o dinamiškas procesas, grindžiamas įstaigos gebėjimu sąveikauti su aplinka ir kitomis organizacijomis. Pagal ETF (2021, 2025), meistriškumas matuojamas lyderyste bei bendradarbiavimu su darbdaviais ir kitais mokymo teikėjais, ekosistema priklauso nuo mokymo turinio atitikties rinkos poreikiams, taikomųjų tyrimų vykdymo bei kokybės užtikrinimo procesų, kurie paverčia meistriškumą nuolatiniu tobulėjimo ciklu. Svarbu pabrėžti, kad esminis meistriškumo sėkmės katalizatorius yra mokytojų kompetentingumas.

Žemiau pristatomas **įsivertinimo klausimynas profesinio mokymo įstaigai** (toliau – PMĮ), kurio atsakymai padės nustatyti PMĮ parengtį siekti CoVE statuso. Klausimynas sudarytas remiantis ETF (2021) „*Exploring Vocational Excellence*“ ir ETF (2025) „*A Taste Of Vocational Excellence*“ metodologijomis, taip pat Lietuvoje vykdomų CoVE projektų aprašais. Klausimyną sudaro penki pagrindiniai klausimai, kurie skaidomi į smulkesnius klausimus. Perskaitytę klausimą, atsakykite į jį „taip“, „ne“ arba „nežinau“. Atsakę į visus klausimus, susumuokite „taip“, „ne“, „nežinau“ atsakymus.

1. Strateginis bendradarbiavimas su verslu

- Ar PMĮ įgyvendina formalizuotą „žinių trikampio“ modelį, t. y. ar PMĮ veikia sinergijoje tarp aukštosios mokyklos ir verslo įmonių / asociacijų?

Svarbu, nes be tiesioginio ryšio su verslo asociacijomis ir įmonėmis, mokymas tampa nepakankamai aktualus darbo rinkos poreikiams.

- Ar PMĮ prisideda prie regiono įgūdžių ir inovacijų ekosistemos bei mažų ir vidutinių įmonių mobilizavimo?

Svarbu, nes CoVE centrai turi veikti kaip išoriniai tyrimų ir plėtros (R&D) padaliniai mažoms ir vidutinėms įmonėms.

2. Technologinė parengtis ir skaitmenizacija

- Ar PMĮ mokymo procese naudojamos pažangios technologijos (XR, simuliacijos, kt.)?

Svarbu, nes tokiuose sektoriuose kaip laivyba, gamyba ir pan., simuliacijos yra būtinos siekiant saugiai lavinti įgūdžius be rizikos turtui ir / ar asmeniui.

- Ar PMĮ rengia specialistus Pramonei 4.0 / 5.0“ ir skaitmeninei pertvarkai?

Svarbu, nes tai užtikrina darbuotojų gebėjimą valdyti robotizuotas ir automatizuotas sistemas.

3. Žalioji ekonomika ir tvarumas

- Ar PMĮ teikiamos mokymo programos apima „žaliosios pertvarkos“ kompetencijas?

Svarbu, nes CoVEs projektai fokusuojasi į tai, kad specialistai gebėtų aptarnauti alternatyvios energijos technologijas.

- Ar PMĮ diegia žiedinės ekonomikos principus mokymo turinyje?

Svarbu, nes tvarumas yra viena stipriausių CoVEs aspektų, kuris suteikia konkurencinį pranašumą.

4. Meistriškumas ir pedagoginis kompetentingumas

- **Ar PMĮ yra mokytojų profesinio tobulėjimo sistema?**

Svarbu, nes mokytojų darbo ir veiklos kokybė yra reikšmingiausias švietimo sėkmės veiksnys.

- **Ar praktinis mokymas realioje darbo aplinkoje yra dominuojanti programų dalis?**

Svarbu, nes tai užtikrina, kad mokinys gauna teoriją PMĮ, o praktiką – įmonėje, realioje darbo vietoje.

- **Ar PMĮ teikia nuolatinės karjeros konsultacijas, kurios padeda besimokantiems orientotis kintančioje darbo rinkoje?**

Svarbu, nes tai užtikrina mokinių motyvuotą mokymąsi ir absolventų lengvą įsiliejimą į darbo rinką.

5. Institucinis tvarumas ir orientacija į ateitį

- **Ar PMĮ yra sukurtos realios galimybės asmenims mokytis ir tobulėti visą gyvenimą?**

Svarbu, nes tai CoVE užtikrina ne tik pirminį profesinį parengimą, bet ir asmenų profesinį augimą, perkvalifikavimą.

- **Ar PMĮ įdiegta kokybės valdymo sistema, kuri skatina nuolatinį progresą, o ne tik atitiktį formaliems reikalavimams?**

Svarbu, nes tai laiduoja PMĮ patikimumą ir nuolatinį tobulėjimą pagal besikeičiančios aplinkos poreikius.

- **Ar PMĮ yra pasirengusi dalintis gerąja patirtimi ir prisiimti lyderystės vaidmenį tarptautiniuose švietimo tinkluose?**

Svarbu, nes CoVEs veikia kaip inovacijų skleidėjai ir profesinės kompetencijos „influenceriai“.

Raktas

jei į daugiau nei 75 proc. šių klausimų atsakėte teigiamai, jūsų profesinio mokymo įstaiga turi puikų pasirengimą tapti CoVE dalimi. Svarbiausia yra suprasti, kad CoVE nėra galutinis taškas, o nuolatinis profesinio mokymo įstaigos gebėjimas greitai atliepti rinkos poreikius ir, naudojant taikomuosius tyrimus, juos perkelti į mokymo/si veiklas.

7. COVE PROJEKTŲ MODELIO IR PROJEKTŲ REZULTATŲ NAUDA PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGOMS: KĄ GALIME PRISITAIKYTI?

„Erasmus+“ CoVE projektų modelio ir jų rezultatų nauda yra įvairialypė. Kiekviena profesinio mokymo įstaiga gali rasti sau aktualios informacijos ar idėjų ateities planams:

- CoVE projektai pasižymi **didele rezultatų įvairove** ir rezultatais, naudingais įvairioms tikslinėms grupėms – mokiniams, mokytojams ir įmonių meistrams, darbdaviams ir įmonėms bei bendruomenėms.

- CoVE projektai puikiai iliustruoja, kaip gali būti **kuriamos įgūdžių ekosistemos**, skatinant inovacijas mokymesi ir gerinant profesinio mokymo prisitaikymą prie pasikeitusios realybės. Jie pagrindžia, kad profesinio mokymo įstaigos gali vaidinti jose pagrindinį vaidmenį. Projektai gali įkvėpti sukurti įtraukias, lanksčias ir prisitaikančias partnerystes su esamais ir naujais partneriais.

- CoVE projektai dažnai **įgyvendinami konkrečiame sektoriuje**, tačiau kartu **orientuojasi į tarpdisciplines temas**, pavyzdžiui, socialinę įtrauktį arba žaliuosius ir skaitmeninius įgūdžius, technologines, didaktines ar socialines inovacijas.

- Jie vykdo ir **remiasi taikomaisiais moksliniais tyrimais**, skirtais išspręsti profesinio mokymo, verslo ar bendruomenės problemas. Tyrimai padeda patobulinti verslo produktus ir procesus, išbandyti naujoves praktikoje, patobulinti didaktinius metodus ar mokymo priemones.

- Projektuose kuriami ir išbandomi **inovatyvūs didaktiniai metodai**, tarp jų, bendradarbiavimu grindžiamas, į praktiką orientuotas mokymasis, kompetencijomis grindžiama pedagogika / andragogika, **įtraukiančių mokymosi aplinkų kūrimas**, virtualiosios realybės (VR) ir papildytos realybės (AR) galimybių tyrinėjimas, „hakatono“ stiliaus metodai, pramonės poreikiais grindžiamas **taikomasis mokymasis** ir kiti.

- Lietuvoje trūksta ateities gebėjimų poreikių prognozių. CoVEs projektuose neretai rengiamos **ateities įgūdžių poreikių prognozės** sektorių, regionų ar vietos lygiais. Projektuose ateities prognozės naudojamos mokymo turiniui kurti ir atnaujinti.

- CoVE projektai kuria pirminio ir tęstinio **mokymo programas** profesinėms kompetencijoms įgyti ir tobulinti tuose sektoriuose, kurie kuria pridėtinę vertę, arba tradiciniuose sektoriuose, kurie patiria transformaciją, taip pat kuria programas **perkeliamoms, skaitmeninėms ar tvarumo kompetencijoms** tobulinti. Dalis CoVEs pasiūlė naujas kvalifikacijas įvairiuose sektoriuose, pavyzdžiui, energetikos, meno, žemės ūkio ir kt.

- CoVE projektuose **eksperimentuojama** su alternatyviomis, lankstesnėmis **mokymo ir mokymo organizavimo formomis**: mikrokredencialais, pameistryste.

8. NAUDINGOS NUORODOS IR ŠALTINIAI

Cedefop (2025). VET excellence and inclusion for 21st century: mapping national VET objectives and priorities. Cedefop research paper. Publications Office of the European Union.

Nuoroda: <http://data.europa.eu/doi/10.2801/4202080>

COPCOVES (CoVEs centrų bendruomenė).

Nuoroda: [Erasmus+“ CoVE projektų modelio ir jų rezultatų nauda yra įvairialypė. Kiekviena profesinio mokymo įstaiga gali rasti sau aktualios informacijos ar idėjų ateities planams:](#)

Programos „Erasmus+“ informacija.

Nuoroda: [Erasmus+“ CoVE projektų modelio ir jų rezultatų nauda yra įvairialypė. Kiekviena profesinio mokymo įstaiga gali rasti sau aktualios informacijos ar idėjų ateities planams:](#)

Programos „Erasmus+“ vadovas.

Nuoroda: [Erasmus+“ CoVE projektų modelio ir jų rezultatų nauda yra įvairialypė. Kiekviena profesinio mokymo įstaiga gali rasti sau aktualios informacijos ar idėjų ateities planams:](#)

European Commission: Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion and ICF (2026). Advancing European Centres of Vocational Excellence (CoVE) – An analysis of Erasmus+ projects – Report, 2026.

Nuoroda: <https://data.europa.eu/doi/10.2767/5130981>

European Commission: Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion and ICF (2026). CoVE case studies: Annex to the report ‘advancing european centres of vocational excellence (CoVEs): An analysis of Erasmus+ projects.

Nuoroda: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/75dfd63d-f677-11f0-b9bc-01aa75ed71a1/language-en>

European Commission: Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (2025). Unlocking Potential – A spotlight on Erasmus+ Centres of Vocational Excellence, 2025.

Nuoroda: <https://data.europa.eu/doi/10.2767/3070648>

European Training Foundation (2025). A road to excellence: International networking on VET excellence and centres of vocational excellence for co-creating skills ecosystems.

Nuoroda: <https://openspace.etf.europa.eu/system/files/2025-09/A%20road%20to%20excellence%200925.pdf>

European Training Foundation (2025). A taste of vocational excellence: International recipes for skills development.

Nuoroda: <https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2025-03/ETF%20CookBook.pdf>

Europos Komisijos informacija apie profesinės kompetencijos (ekscelencijos) centrus.

Nuoroda: [Erasmus+“ CoVE projektų modelio ir jų rezultatų nauda yra įvairialypė. Kiekviena profesinio mokymo įstaiga gali rasti sau aktualios informacijos ar idėjų ateities planams:](#)

Europos mokymo fondo medžiaga ir kriterijai profesinio mokymo ekscelencijai matuoti.

Nuoroda: [Self-assessmentforcentresofvocationalexcellence|ETF](#)